



Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. III. Solvuntur objectiones

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

enim sanctificans sui privationem formaliter expellit; sicut lux formaliter expellit tenebras, & quælibet forma sui privationem: Ergo actus necessariò & indispensabiliter supponens in subiecto à quo elicitur gratiam habitualement, virtualiter saltem, ejus privationem excludit, & cum ea impossibilis est. Minor verò, in qua est difficultas, sic probatur. Actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali, necessariò supponit in subiecto à quo elicitur, principium radicale vitæ supernaturalis: Sed visio beatifica est actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; unde in Scriptura *visio aeterna* sæpè appellatur; & gratia sanctificans est principium radicale vitæ supernaturalis, cum illa teneat locum substantiæ supernaturalis, & sit prima radix virtutum & donorum supernaturalium, quæ sunt principia proxima actuum supernaturalium, quibus homo in actu secundo vivit vitâ supernaturali: Ergo visio beatifica necessariò & indispensabiliter supponit in subiecto à quo elicitur, gratiam sanctificantem. Minor est certa, quoad utramque partem. Major verò declaratur & probatur exemplo actuum vitalium ordinis naturalis: Intellectio enim v. g. necessariò & indispensabiliter supponit in subiecto à quo elicitur, principium radicale vitæ naturalis, scilicet animam rationalem; & idem dic de volitione, visione, comestione, & aliis operationibus vitalibus ordinis naturalis: unde cum de vita supernaturali eodem modo, proportionem servata, philosophandum sit, ac de vita naturali (gratia enim non destruit naturam, sed perficit) dicendum est, actus perfectè vitales vitalitate supernaturali, necessariò & indispensabiliter supponere in subiecto à quo eliciuntur principium radicale vitæ supernaturalis, quod aliud esse non potest quàm ipsa gratia sanctificans. Ex quo inferes Deum non posse, etiam de absoluta potentia, elevare hominem existentem in peccato mortali ad visionem beatificam, nisi priùs, saltem naturâ, gratiam sanctificantem illi infundat; alioquin simul viveret & non viveret vitâ perfectè supernaturali: sicut non potest facere quòd corpus mortuum operationes vitæ naturalis exerceat, nisi priùs naturâ animam illi infundat.

88. Secunda pars Minoris principalis, quæ asserit visionem beatificam, aversionem à Deo ut ultimo fine virtualiter saltem excludere, & cum ea non posse componi, facile suadet. Visio enim beatifica est adeptio ultimi finis, seu perfectissima cum Deo ut ultimo fine conjunctio, ut patet ex dictis disputatione præcedenti: Sed consecutio ultimi finis, seu perfectæ cum Deo ut ultimo fine conjunctio, separationem & aversionem à Deo ut ultimo fine excludit, & cum ea impossibilis est, etiam de absoluta Dei potentia: Ergo & visio beatifica.

Neque dici potest, solum intellectum beati uniti Deo tanquam ultimo fini per visionem beatificam, non autem voluntatem; atque ita voluntatem posse ab illo manere habitualiter aversam. Nam contra est, quòd intellectus non solum facit finem præsentem sibi, sed etiam toti supposito, & consequenter voluntati, saltem mediâtè: unde sicut repugnat lapidem immobiliter conjungi centro, & simul ab eo recedere & elongari; ita implicat beatum immobiliter conjungi Deo ut ultimo fini per visionem beatificam, & simul ab eo manere habitualiter aversum & separatam per peccatum habituale in voluntate existens.

A Tertia pars Minoris principalis, quæ dicit visionem beatificam, rationem voluntarij, in peccato habituali inclusam, virtualiter saltem destrui, sic ostenditur. Non potest visio clara Dei non destrui virtualiter illud quod amor beatificus destruit formaliter: Sed amor beatificus destruit formaliter rationem voluntarij ad peccatum habituale pertinentem: Ergo visio Dei eandem destruet virtualiter. Minor est certa: quia voluntaria prosecutio summi boni, destruit necessariò voluntariam prosecutionem cujuscumque objecti peccaminosi, sibi directè oppositam. Major verò probatur: Forma virtualiter continens aliam, virtualiter præstat effectum ejus formalem: Sed visio clara Dei est forma virtualiter continens amorem beatificum, cujus est radix, & unus ex effectibus formalibus amoris beatifici est destrui rationem voluntarij, ad peccatum habituale pertinentem: Ergo visio beatifica hoc ipsum virtualiter præstabit.

S. III.

Solvuntur objectiones.

OBIECTES primò contra primam conclusionem: Non minùs repugnat beatitudini tristitia seu dolor actualis, quàm actuale peccatum; sicut enim beatitudo excludit malum culpæ, ita & malum pœnæ: Sed de potentia absoluta, tristitia seu dolor actualis cum beatitudine essentiali, seu visione beatifica, compossibilis est; ut patet in Christo, in quo fuit summa tristitia, & dolor, licet ab instanti suæ conceptionis esset beatus & comprehensor: Ergo etiam actuale peccatum, cum beatitudine seu clara Dei visione potest subsistere.

90. Respondeo negando Majorem: tum quia peccatum repugnat beatitudini, ratione visionis beatificæ, quæ cum sit ejus essentia, seu ratio formalis constitutiva, ab ea inseparabilis est: dolor verò seu tristitia illi repugnat ratione gaudij, seu delectationis beatificæ, quæ cum non sit essentia beatitudinis, sed tantum ejus proprietas, de potentia absoluta ab ea separari potest. Tum etiam, quia tristitia seu dolor non importat aversionem ab ultimo fine, nec procedit ex judicio & dictamine erroneo, sicut peccatum, sed tantum importat defectum aliquem naturæ, sive innatum, sive illatum, & aliquid ipsi disconveniens; non est autem implicancia seu repugnantia, quòd visio beata sit simul cum aliquo defectu aut re aliqua disconveniensi ipsi naturæ; quia naturam in omnibus esse reparatam & perfectam, non est ipsa essentia beatitudinis, sed effectus ejus, pertinetque ad statum ejus accidentalem, non verò ad substantiam: bene tamen implicat aversionem ab ultimo fine, & judicium seu dictamen erroneum, cum beatifica visione subsistere, ut satis supra ponderatum est.

91. Objicies secundò: Potentia ad peccandum est de essentia libertatis creatæ, vel saltem ejus pars aut complementum: Sed in beatis remanet perfectæ libertas: Ergo & potentia ad peccandum.

92. Respondeo negando Majorem: potentia enim ad peccandum, neque est de essentia libertatis creatæ, neque ejus perfectio, aut complementum, sed potius aliquis defectus illi conveniens per accidens, & prout est in subje-

non dum confirmato in gratia, vel non dum A
clare vidente divinam essentiam. Nam ut per-
bellè discitur S. Thomas 1. p. quest. 62. art. 8. ad
3. *Liberum arbitrium sic se habet ad eligendum
ea quæ sunt ad finem, sicut se habet intellectus
ad conclusiones: Manifestum est autem quòd ad
virtutem intellectus pertinet, ut in diversas con-
clusiones procedere possit secundum principia da-
ta: sed quòd in aliquam conclusionem procedat,
præmittendo ordinem principiorum, hoc est ex
defectu ipsius. Unde quòd liberum arbitrium di-
versa eligere possit, servato ordine finis, hoc per-
tinet ad perfectionem libertatis ejus: sed quòd
eligat aliquid diveriendo ab ordine finis (quòd
est peccare) hoc pertinet ad defectum libertatis.
Unde major libertas arbitrii est in Angelis qui
peccare non possunt (idem dicendum de aliis bea-
tis) quàm in nobis qui peccare possumus. De quo
uberius Tractatu sequenti.*

Disp. 2.
art. 3.
§ 2.
93.

Objiciens tertio: Potest Deus præceptum im-
ponere beato de aliquo actu libero, v. g. de cus-
todia hominum: At supposito illo præcepto, po-
test beatus peccare: Ergo actuale peccatum, cum
visione beatifica potest componi. Major patet,
Minor probatur. Supposito illo præcepto, po-
test beatus omittere talem actum; cum adhuc
supposito illo præcepto, liberè illum exerceat:
Ergo potest peccare peccato omissionis.

Respondeo concessa Majori, negando Mino-
rem. Ad cujus probationem, distinguo Antecedens:
stante tali præcepto potest omittere talem
actum, omissione physica & naturali, con-
cedo Antecedens: omissione morali & culpa-
bili, nego Antecedens. Vel potest omittere, po-
tentiâ antecedenti, & in sensu diviso, concedo
Antecedens: potentia consequenti, & in sensu
composito, nego Antecedens, & Consequentiam.

Possunt hæc explicari exemplo Christi, qui
respectu actus cadentis sub præcepto, fuit liber
quoad exercitium, & tamen non potuit peccare:
quia licet potuerit omittere talem actum, prout
omissio est pura negatio actus oppositi, non ta-
men quatenus est privatio prædicti actus ut
debiti: vel quia licet illum potuerit omittere po-
tentiâ antecedenti, & in sensu diviso, non ta-
men potentia consequenti, & in sensu compo-
sito. De quo in Tractatu de Incarnatione, dum
agemus de concordia libertatis Christi cum ejus
impeccabilitate.

Disp. 21.
art. 3.
§ 3.
94.

Dices: Actu omittere actum præceptum, est
actu peccare: Ergo posse illum omittere, est
posse peccare: sicut quia actu esse hominem, est
actu esse animal rationale, posse esse hominem,
est posse esse animal rationale.

Respondeo concessa Antecedenti, negando
Consequentiam: quia arguitur à sensu compo-
sito ad divivum: sicut in ista: Actu non ponere
actum præscitum à Deo, est actu falsificare scien-
tiam Dei: Ergo posse illum non ponere, est posse
illam falsificare. Vel claritatis gratiâ, distinguo
Consequens: posse omittere actum præceptum,
potentiâ consequenti, & omissione privativè
acceptâ, est posse peccare, concedo. Posse
omittere, potentia solum antecedenti, & omis-
sione purè negativa, nego.

Ratio distinctionis est, quia potentia conse-
quens dicitur, quæ aliquando est ad actum redu-
cenda, & cui ex nullo capite repugnat cum
actu conjungi; unde cum perfectè & completè
practica sit, à nullo prædicato, etiam accidenta-

li, in suis extremis præscindit: potentia autem
antecedens est, quæ ad actum reducenda non est,
& cui ex aliqua suppositione repugnat cum actu
conjugi, tenditque in actum vel negationem
actus, secundum se, præscindendo ab his quæ
accidentaliter illis conveniunt, eò quòd non sit
practica completè. Cum ergo supposito præcep-
to de aliquo actu, omissioni illius connexa sit
ex accidenti ratio privationis morali, hinc fit
quòd potentia consequens ad illum omittend-
um, sit potentia ad omissionem moraliter &
privativè sumptam, subindeque potentia ad
peccandum; non verò potentia antecedens, quæ
tendit ad negationem actus secundum se, &
cum præcisione eorum quæ ex accidenti illi con-
juncta inveniuntur. Unde non valet ista conse-
quentia: Beatus potentia antecedenti potest
omittere actum præceptum: Ergo potest pec-
care: sicut nec ista: Christus, supposito præcep-
to Patris de subeunda morte, potuit non mori
potentiâ antecedenti: Ergo potuit peccare, &
præceptum Patris non implere.

Nec obstat exemplum quod in argumento ad-
ducitur: nam homo est essentialiter animal ra-
tionale; omissio verò seu negatio mortis in Chri-
sto (idem dicendum de omissione actualis cus-
todie in Angelo aut beato) non est essentialiter
privatio & transgressio, sed accidentaliter, & rati-
one præcepti per accidens suppositi; potentia
autem non potest ab actu dividere quæ sunt illi
essentialia, & sic non stat potentia ad esse homi-
nem, divisivè ab hoc quòd est esse animal rati-
onale; potest tamen præscindere ab illis quæ ac-
cidentaliter conjunguntur cum actu vel nega-
tione ejus, per tendentiam ad illa secundum se
accepta; & quia negatio mortis, vel custodia,
cadentis sub præcepto, solum est privatio per ac-
cidens, & ratione præcepti, quòd illi essentialis
non est; consequens sit, quòd adhuc in in-
stanti præcepti, possit potentia tendere ad il-
lam secundum se inspectam, quoad sibi essen-
tialia, quæ ratione solum est negatio, præ-
scindendo ab illa, quatenus privatio est; &
consequenter tendere ad illam in sensu diviso,
non autem in sensu composito. Quod mille
exemplis in omnium sententia admittendis
posset manifestari: sed de hoc fusè loco citato
dicemus.

Instabis: Stante præcepto de aliquo actu
supernaturali, potest Deus negare beato auxi-
lium efficax ad illum eliciendum: Ergo beatus
potest omittere actum præceptum, non solum
potentiâ antecedenti, & in sensu diviso, sed
etiam potentia consequenti, & in sensu compo-
sito; subindeque peccare. Antecedens vide-
tur certum: cum enim auxilium efficax sit pu-
rè gratuitum, & non requiratur ad posse, sed
ad agere, Deus nemini tenetur illud concedere.
Consequentia verò est manifesta: nam cum
auxilium efficax applicet potentiam ad operan-
dum, ad ejus denegationem non solum sequi-
tur potentia consequens & expedita ad omit-
tendum actum præceptum, sed etiam actualis
illius omissio.

Respondeo primò, negando Antecedens: si-
cut enim ex suppositione quòd Deus Christo
Domino imponat præceptum supernaturale,
tenetur illi dare auxilium efficax supernatura-
le, quia persona impeccabilis est; ita ex hypo-
thesi quòd aliquem eleveret ad claram sui visio-
nem, & illi actum aliquem supernaturalem præ-
cipiat,

cipiat, tenetur auxilium efficax ad illum eliciendum tribuere; quia (ut suprà ostendimus) ex vi status beatifici, & clara Dei visionis, redditur omnino impeccabilis.

98. Respondeo secundò, quòd si instante aliquo præcepto supernaturali, Deus omne auxilium efficax, omnemque ad agendum concursum denegaret, omisso talis præcepti non esset privatiua & culpabilis, sed purè negativa & inculpabilis: nam, ut in tractatu de peccatis ostendimus, ut omisso sit voluntaria & culpabilis, debet necessariò habere annexum aliquem actum, qui sit causa vel occasio omittendi, quique per ordinem ad omissionem sit intrinsecè & positivè malus: Si autem Deus omnem concursum ad agendum beato denegaret, eo ipso deesset illi omne exercitium liberum, nullumque posset elicere actum, qui esset causa omittendi præceptum.

99. Objicies quartò contra secundam conclusionem: Potest Deus hominem in peccato mortali existentem, ad visionem beatificam elevare, non infundendo illi gratiam sanctificantem: Sed in tali casu visio beatifica & peccatum habituale simul existerent: Ergo illa possunt per absolutam Dei potentiam simul existere. Major videtur certa: ad visionem enim beatificam solum requiritur lumen gloriæ, quod tribui potest sine infusione gratiæ. Minor etiam videtur aperta: cum enim peccatum habituale essentialiter consistat in privatione gratiæ, non potest expelli sine infusione illius: Sed in tali casu non infunderetur gratia, ut supponimus: Ergo peccatum habituale non tolleretur, sed remaneret & simul existeret cum visione beata.

100. Respondeo primò, negando Majorem: nam sicut non potest per absolutam Dei potentiam elici actus vitalis, absque principio radicali vitæ; ita nec visio beata, sine gratia; cum visio sit actus perfectè vitalis vitalitate supernaturali; gratia verò principium radicale vitæ supernaturalis; ut in tertia ratione secundæ conclusionis fusè expendimus.

101. Respondeo secundò, data & non concessa Majori, negando Minorem. Ad cujus probationem dicendum est, peccatum habituale non consistere essentialiter in privatione gratiæ præcisè & absolute sumpta, sed in privatione gratiæ, ut voluntaria, cum ad peccatum ratio voluntarij necessariò requiratur: vnde si Deus à iusto dormiente auferret gratiam, per suspensionem concursus conservativi illius, licet ille careret gratiâ, non tamen haberet maculam peccati, quia illa carentia non esset illi voluntaria. Idem cum proportione dicendum est in proposito: licet enim homo ille ad visionem beatificam elevatus, gratiâ sanctificante careret, non tamen propterea maculam peccati, seu peccatum habituale haberet: quia cum visio beatifica sit ex se & ex sua natura virtualis & implicita peccati retractatio, ut suprà ostendimus, talis carentia non remaneret ampliùs voluntaria. Vnde quando dicitur, quòd carentia gratiæ non potest tolli, nisi per ejus infusionem, distinguendum est: non potest tolli physicè, & in ratione puræ negationis, concedendum est: non potest tolli moraliter, & in ratione privationis, seu carentiæ voluntariæ, negandum: ut enim hoc secundo modo tollatur, sufficit quòd ponatur actus formaliter aut virtualiter retractans, & destruens rationem voluntarij, quæ in ea includitur.

Tom. III.

A Objicies ultimò: Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur: Ergo possunt esse simul, saltem per absolutam Dei potentiam. Consequencia patet, Antecedens probatur. Opposita debent esse in eodem subjecto: Sed visio beatifica & peccatum habituale sunt in diversis subjectis; nam visio est in intellectu, peccatum verò habituale, ut dicit privationem gratiæ sanctificantis, est in essentia animæ, in qua immediatè recipitur ipsa gratia; ut verò importat averfionem à Deo ut ultimo fine, est in voluntate, in qua est ipse amor, seu conversio in Deum ut ultimum finem: Ergo Visio beatifica & peccatum habituale non opponuntur.

B Respondeo primò, quòd licet visio beatifica & peccatum habituale non opponantur formaliter & immediatè, opponuntur tamen radicaliter & mediatè: quia visio beatifica est radix amoris, qui formaliter & immediatè opponitur peccato habituali, & dicit averfionem à Deo ut ultimo fine, & rationem voluntarij in eo inclusam formaliter destruit; sicut rationalitas virtualiter seu radicaliter hinnibilitati opponitur, quia est radix risibilitatis, quæ formaliter opponitur hinnibilitati. Vnde quemadmodum si Deus de potentia absoluta risibilitatem à rationalitate sejungeret, rationalitas tamen cum hinnibilitate stare non posset: ita pariter si à visione beatifica amorem separaret, ejusque impediret resultantiam, nihilominus illa peccatum habituale à se excluderet, & cum eo esset impossibilis.

C Respondeo secundò: quòd licet visio beatifica, formaliter sub ratione visionis, non opponatur immediatè peccato habituali, ut importat averfionem à Deo ut ultimo fine, bene tamen sub ratione tentionis seu comprehensionis: quia sub hac ratione præsentat voluntati summum bonum, in quo tanquam in termino ipsa quiescit; ut infrà patebit, cum agemus de dotibus animæ beatæ.

D Addo quod, quamvis visio beatifica & averfio à Deo sint in diverso subjecto quo, sunt tamen in eodem subjecto quod, scilicet in anima: sicut autem operari est proprium subsistentium, ita & consequi finem, & ab illo averti: unde non potest eadem anima per visionem beatificam consequi ultimum finem, & simul esse ab illo averfa per peccatum habituale.



DISPUTATIO V.

De dotibus & aureolis beatorum.

QVAMVIS Angelicus Doctor hinc de dotibus & aureolis beatorum non disputet, sed reservet ad finem tertiæ partis: quia tamen morte præventus illum tractatum non edidit, & supplementum ad tertiam partem communiter in scholis non exponitur; visum est disputationi de proprietatibus beatitudinis istam annectere, & breviter de dotibus & aureolis beatorum hinc disserere. Pauca etiam de fructibus Evangelicis hinc subnectemus, quia de his hinc disserunt plures Theologi.

K

102.

103.

104.

Disp. 4. art. 2.